

ЖУРНАЛ

гепато-гастроэнтерологических
исследований

№3 (Том 6)

2025

ЖУРНАЛ ГЕПАТО-ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ

ТОМ 6, НОМЕР 3

JOURNAL OF HEPATO-GASTROENTEROLOGY RESEARCH

VOLUME 6, ISSUE 3

ISSN 2181-1008 (Online)

Научно-практический журнал
Издается с 2020 года
Выходит 1 раз в квартал

Учредитель

Самаркандский государственный
медицинский университет,
tadqiqot.uz

Главный редактор:

Н.М. Шавази д.м.н., профессор.

Заместитель главного редактора:

М.Р. Рустамов д.м.н., профессор.

Ответственный секретарь

Л.М. Гарифулина к.м.н., доцент

Редакционная коллегия:

Д.И. Ахмедова, д.м.н., проф;
А.С. Бабажанов, к.м.н., доц;
Ш.Х. Зиядуллаев, д.м.н., доц;
Ф.И. Иноятова, д.м.н., проф;
М.Т. Рустамова, д.м.н., проф;
Н.А. Ярмухамедова, к.м.н., доц.

Редакционный совет:

Р.Б. Абдуллаев (Ургенч)
М.Дж. Ахмедова (Ташкент)
А.Н. Арипов (Ташкент)
М.Ш. Ахророва (Самарканд)
Н.В. Болотова (Саратов)
Н.Н. Володин (Москва)
С.С. Давлатов (Бухара)
А.С. Калмыкова (Ставрополь)
А.Т. Комилова (Ташкент)
М.В. Лим (Самарканд)
М.М. Матлюбов (Самарканд)
Э.И. Мусабаев (Ташкент)
А.Г. Румянцев (Москва)
Н.А. Тураева (Самарканд)
Ф.Г. Ульмасов (Самарканд)
А. Фейзиоглу (Стамбул)
Ш.М. Уралов (Самарканд)
А.М. Шамсиев (Самарканд)
У.А. Шербеков (Самарканд)

Журнал зарегистрирован в Узбекском агентстве по печати и информации

Адрес редакции: 140100, Узбекистан, г. Самарканд, ул. А. Темура 18.
Тел.: +998662333034, +998915497971
E-mail: hepato_gastroenterology@mail.ru.

ОРИГИНАЛЬНЫЕ СТАТЬИ

1	<p>Ахмедова М.М. НАРУШЕНИЕ ЦЕЛОСТНОСТИ КЛЕТОЧНЫХ МЕМБРАН И УСИЛЕННОЕ ОКИСЛЕНИЕ ЖИРОВ (ПЕРЕКИСНОЕ ОКИСЛЕНИЕ ЛИПИДОВ) У ДЕТЕЙ С ЗАБОЛЕВАНИЯМИ ПОЧЕК, СВЯЗАННЫМИ С НАРУШЕНИЕМ ОБМЕНА ВЕЩЕСТВ.....</p>	6
2	<p>Ашурова М.Ж. СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ СХЕМ ТЕРАПИИ ХОЛЕКАЛЬЦИФЕРОЛОМ У ДЕТЕЙ С ОЖИРЕНИЕМ ПРИ ДЕФИЦИТЕ И НЕДОСТАТОЧНОСТИ ВИТАМИНА D</p>	9
3	<p>Гарифуллина Л.М. ФАКТОРЫ РИСКА МЕТАБОЛИЧЕСКИХ НАРУШЕНИЙ У ДЕТЕЙ С ОЖИРЕНИЕМ: РОЛЬ ПЕРИНАТАЛЬНОГО ПРОГРАММИРОВАНИЯ.....</p>	12
4	<p>Goyibova N.S. MECHANISM OF INFLUENCE OF OVERWEIGHT AND OBESITY ON KIDNEYS IN CHILDREN.....</p>	15
5	<p>Ибрагимова М.Ф., Холмурадова Н.Дж., Шокирова Ш.Б. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОВ ЛЕЧЕНИЯ НЕОНАТАЛЬНОЙ ПНЕВМОНИИ НА ФОНЕ ВНУТРИУТРОБНОЙ ИНФЕКЦИИ.....</p>	19
6	<p>Ibragimova Yu.B. TURLI YOSHDAGI BOLALARDA O`TKIR REVMATIK ISITMANING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI.....</p>	23
7	<p>Исламова Д.С. ОПЫТ ПРИМЕНЕНИЯ ПРЕПАРАТА ВИСМУТА В ПЕРВОЙ ЛИНИИ ЭРАДИКАЦИИ HELICOBACTER PYLORI ПРИ ХРОНИЧЕСКОЙ ЯЗВЕННОЙ БОЛЕЗНИ ДВЕНАДЦАТИПЕРСТНОЙ КИШКИ У ДЕТЕЙ ПОДРОСТКОВОГО ВОЗРАСТА.....</p>	26
8	<p>Исламова Д.С. КЛИНИКО-ЭНДОСКОПИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ГАСТРОДУОДЕНИТОВ У ПОДРОСТКОВ ПРИ ИНФИЦИРОВАНИИ HELICOBACTER PYLORI.....</p>	31
9	<p>Кудратова Г.Н. ЦЕРЕБРАЛЬНАЯ ИШЕМИЯ У НОВОРОЖДЁННЫХ: КЛИНИКО-НЕВРОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ И ДИАГНОСТИЧЕСКИЕ КРИТЕРИИ.....</p>	34
10	<p>Кудратова Г.Н. АЛЬФА ЛИПОВАЯ КИСЛОТА В ЛЕЧЕНИИ МЕТАБОЛИЧЕСКОГО СИНДРОМА У ДЕТЕЙ.....</p>	37
11	<p>Маматкулова Ф.Х. БОЛАЛАРДА ЎТКИР МИЕЛОИД ЛЕЙКЕМИЯНИ ДАВОЛАШДА МАҚСАДЛИ ПРЕПАРАТЛАРНИ КЎЛЛАШ.....</p>	40
12	<p>Набиева Ш.М. ХРОНИЧЕСКАЯ ГИПОКСИЯ ПЛОДА КАК ФАКТОР РИСКА РАЗВИТИЯ ПЕРИНАТАЛЬНОЙ ЭНЦЕФАЛОПАТИИ НОВОРОЖДЁННЫХ ОТ МАТЕРЕЙ С ПАТОЛОГИЕЙ АКУШЕРСКО-ГИНЕКОЛОГИЧЕСКОГО АНАМНЕЗА.....</p>	43
13	<p>Rasulova N.A., Rasulov A.S. A REASONABLE APPROACH TO THE TREATMENT OF RICKETS DEPENDING ON THE INTESTINAL MICROFLORA DISORDER.....</p>	46
14	<p>Rasulova N.A., Axmedova M.M. THE EFFECT OF MICROBIOCENOSIS ON BIOCHEMICAL PARAMETERS IN CHILDREN WITH SIGNS OF RICKETS.....</p>	49
15	<p>Рустамов М.Р. ОЦЕНКА КАЧЕСТВА ЖИЗНИ И ОСОБЕННОСТЕЙ ПИТАНИЯ У ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ С ОЖИРЕНИЕМ.....</p>	52

16	Рустамов У.М., Гарифулина Л.М. ФАКТОРЫ РИСКА РАЗВИТИЯ АРТЕРИАЛЬНОЙ ГИПЕРТЕНЗИИ И ОЖИРЕНИЯ У ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ.....	54
17	Файзуллаева Х.Б. ЯНГИ ТУҒИЛГАН ЧАҚАЛОҚЛАРДА ЛАКТАЗА ЕТИШМОВЧИЛИГИНИ ЭРТА АНИҚЛАШ ВА КОРРЕКЦИЯЛАШ.....	57
18	Kholmuradova Z.E. ARTERIAL HYPERTENSION IN OBESE CHILDREN AND ADOLESCENTS: PATHOPHYSIOLOGICAL MECHANISMS AND CLINICAL CORRELATIONS.....	61
19	Xolmurodova Z.E. SEMIZLIKNING BOLA PSIXOLOGIYASIGA TA`SIRI.....	65
20	Xusainova Sh.K. OPTIMIZING THE DIAGNOSIS AND TREATMENT OF NEONATAL JAUNDICE.....	68
ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ		
21	Goyibova N.S. FEATURES OF KIDNEY DAMAGE IN CHILDREN WITH OBESITY.....	72
22	Turayeva D.X. SEMIZ BOLALARDA GEPATOBILIAR TIZIMDAGI PATOLOGIK O`ZGARISHLAR.....	77
ПАМЯТИ УЧИТЕЛЯ		
23	Ризаев Ж.А., Шавози Н.М., Рустамов М.Р. ЗАСЛУЖЕННЫЙ ДЕЯТЕЛЬ НАУКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН, ДОКТОР МЕДИЦИНСКИХ НАУК, ПРОФЕССОР АБДУЛЛА ХАМРАЕВИЧ ХАМРАЕВ.....	80

JOURNAL OF HEPATO-GASTROENTEROLOGY RESEARCH

ЖУРНАЛ ГЕПАТО-ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ

Xolmurodova Zilola Ergashevna

Davolash fakulteti Pediatriya kafedrası assistenti
Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti.
Samarqand. O'zbekiston.

SEMIZLIKNING BOLA PSIXOLOGIYASIGA TA`SIRI

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.17885237>

ANNOTASIYA

Semizlik bolalar orasida eng keng tarqalgan surunkali kasalliklardan biridir. Semiz bolalarning psixologik shaxsiy xususiyatlarini o'rganish xulq-atvor reaksiyalarini, turmush tarzini o'zgartirishni va bolaning dori-darmonsiz davolash usullariga rioya qilishini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. [3] Ortiqcha vaznga ega bolalarda ko'pincha psixologik muammolar kuzatiladi, masalan, o'ziga past baho berish, depressiya va xavotir, bu tengdoshlarning masxarasi hamda ijtimoiy aloxidalanish bilan bog'liq bo'ladi. Ortiqcha vazn stress yoki e'tibor yetishmasligi tufayli kompulsiv ovqatlanish bilan bog'liq bo'lishi ham mumkin, bu esa vaznni me'yorda ushlab turishda qiyinchiliklarga olib keladi.

Kalit so'zlar: Semizlik, bolalar, psixologik muammolar

Xolmuradova Zilola Ergashevna

Assistant of the Department of Pediatrics,
Faculty of Medicine Samarkand State Medical University.
Samarkand. Uzbekistan.

THE IMPACT OF OBESITY ON CHILDREN'S PSYCHOLOGY

ANNOTATION

Obesity is one of the most common chronic diseases among children. Studying the psychological characteristics of obese children plays an important role in shaping behavioral responses, changing lifestyle habits, and adhering to non-pharmacological treatment methods.[3] Children with excess weight often experience psychological problems such as low self-esteem, depression, and anxiety, which are associated with peer ridicule and social isolation. Excess weight may also be linked to compulsive overeating caused by stress or lack of attention, leading to difficulties in maintaining a normal weight.

Keywords: obesity, children, psychological problems

Холмурадова Зилола Эргашевна

Ассистент кафедры педиатрии лечебного факультета
Самаркандский государственный медицинский университет.
Самарканд. Узбекистан.

ВЛИЯНИЕ ОЖИРЕНИЯ НА ПСИХОЛОГИЮ РЕБЁНКА

АННОТАЦИЯ

Ожирение является одним из наиболее распространённых хронических заболеваний среди детей. Изучение психологических особенностей личности детей с ожирением играет важную роль в формировании поведенческих реакций, изменении образа жизни и соблюдении немедикаментозных методов лечения. [3] У детей с избыточным весом часто наблюдаются психологические проблемы, такие как заниженная самооценка, депрессия и тревожность, что связано с насмешками сверстников и социальной изоляцией. Избыточный вес может быть также связан с компульсивным перееданием, вызванным стрессом или недостатком внимания, что приводит к трудностям в поддержании нормального веса.

Ключевые слова: ожирение, дети, психологические проблемы

Kirish. So'nggi o'n yilliklarda bolalarda semizlik global miqyosdagi epidemiyaga aylanishi bilan zamonaviy jamiyatning eng jiddiy tibbiy-ijtimoiy muammolaridan biriga aylandi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, ortiqcha vaznga ega va semizlikdan aziyat chekayotgan bolalar soni rivojlangan hamda rivojlanayotgan mamlakatlarda tobora ortib bormoqda. Bu holat turmush tarzining o'zgarishi, jismoniy faollikning kamayishi, noto'g'ri ovqatlanish va stress omillari ta'siri bilan bog'liqdir. [2,4]

Biroq semizlik faqat fiziologik emas, balki psixologik muammo hamdir, ayniqsa bolalik davrida, shaxs, o'zini baholash va ijtimoiy

ko'nikmalar shakllanayotgan bir paytda bu muammo yanada dolzarb bo'ladi.

Semizlikning psixologik oqibatları depressiya, xavotir, emotsional beqarorlik va past o'zini baholash kabi holatlar orqali namoyon bo'lishi mumkin. [1]

Ortiqcha vaznga ega bolalar ko'pincha tengdoshlarining masxarasi, tazyiqi yoki ijtimoiy chetlab qo'yilishiga duch keladilar, bu esa o'ziga ishonchsizlikni kuchaytiradi va kamlik kompleksini shakllantiradi. Ba'zi hollarda bu holat ijtimoiy aloqalardan qochish, o'qishdagi muvaffaqiyatning pasayishi va faol mashg'ulotlarda ishtirokning kamayishiga olib keladi. [5]

Bundan tashqari, psixologik bosim va stress kompulsiv ovqatlanishning rivojlanishiga sabab bo'lishi mumkin, natijada "yopiq doira" yuzaga keladi: bola hissiy holatini yengillashtirish uchun ovqat yeydi, ammo ortiqcha vazn ortgani sari yanada kuchli ruhiy zo'riqishni boshdan kechiradi.

Shunday qilib, bolalarda semizlikka qarshi kurash kompleks yondashuvni talab etadi — bunda nafaqat tibbiy yordam, balki psixologik qo'llab-quvvatlash ham muhim o'rin tutadi. [8] Semizlikning bolaning psixikasiga ta'sirini o'rganish ushbu holatning oldini olish va uni tuzatishning samarali choralarini ishlab chiqishda muhim qadam bo'lib, bolalarning hayot sifati va emotsional farovonligini yaxshilashga qaratilgan.

Tadqiqot maqsadi: semizlikni bolaning psixologik holatiga va hayot sifatiga ta'sirini aniqlash.

Tadqiqot materiallari va usullari: Turli darajadagi semizlikka ega 63 nafar bola va o'smir klinik, laborator va psixologik tekshiruvdan o'tkazildi. Semizligi bor barcha bolalar va o'smirlar 2 guruhga bo'lindi, 1-guruh - morbid semizlik bilan kasallangan 28 bolalar va o'smirlar, 2-guruh - I va II darajali semizligi bor 35 bolalar va o'smirlar. Bolalarning yoshi 11 yoshdan 18 yoshgacha bo'lgan. Bolalar va o'smirlar kontingenti Samarqand shahridagi oilaviy poliklinikalarga ortiqcha vazn muammosi bilan faol murojaat qilganlar orasidan dispanser tekshiruvlari davomida aniqlandi. Jinslar farqini tahlil qilganda, tanlovda o'g'il bolalar 67,6% ustunlik qilgani aniqlandi. Nazorat guruhi o'xshash yoshdagi, normal tana vazniga ega va hech qanday ruhiy kasalliklarga ega bo'lmagan 20 nafar bolalar va o'smirlar tashkil qildi.

Tana massasi indeksining (SDS TMI) standart og'ishlarining qiymati va persentil jadvalar yordamida aniqlandi. JST tavsiyalarini inobatga olgan holda, 0 yoshdan 19 yoshgacha bo'lgan bolalar va o'smirlardagi semizlikni TMI +2,0 SDS TMI ga teng yoki undan yuqori va ortiqcha vazn +1,0 dan +2,0 SDS gacha TMI bo'lganda deb belgilash kerak. Normal tana vazni -1,0 dan +1,0 gacha bo'lgan TMI qiymatlari bilan tashxislanadi. Bolalarda vazn va depressiya holatini baxolash uchun maxsus shkalalardan foydalanildi. Ovqatlanish xulq-atvoridagi o'zgarishlar esa maxsus EAT-26 so'rovnomasi va DEBQ so'rovnomasi yordamida amalga oshirildi.

Tadqiqot natijalari. TMI qiymatini aniqlashda ma'lum bo'ldiki, og'ir semizlik bilan og'irgan bemorlarning I guruhida $u > 40,0 \text{ kg/m}^2$, (SDS ≥ 4) o'rtacha $41,2 \pm 0,13 \text{ kg/m}^2$, II guruhda u pastroq bo'lgan va semizlik I darajali bolalarda $30,85 \pm 0,52 \text{ kg/m}^2$ ni tashkil qilgan bo'lsa, II darajali semizligi bor bolalarda $35,85 \pm 0,52 \text{ kg/m}^2$, (SDS 3,0);

Taqqoslangan guruhlardagi bolalarda tashvish va depressiya holatini baholash uchun o'lovchilardan foydalanganda, o'rganilayotgan psixologik omillarda aniq o'zgarishlar mavjudligi aniqlandi.

Shunday qilib, semizligi bor bolalarda depressiya shkalasiga ko'ra, normal tana vazniga ega bo'lgan bolalarga nisbatan depressiyaning yuqori darajasi aniqlangan (1-guruhda $51,5 \pm 0,48$, 2-guruhda $53,1 \pm 0,38$, nazorat guruhiga qaraganda $47,1 \pm 1,23 < 0,001$). Depressiya darajasini tahlil qilganda, semizligi bor bolalarning asosiy guruhlari o'rtasidagi farqlar sezilarli emas edi. Ammo depressiyaning og'irligini individual baholashda ma'lum bo'lishicha, morbid semizlik bilan og'irgan bolalarda 1-guruhdagi bolalarga nisbatan depressiyaning o'rtacha og'irligi (60-69 ball) va og'ir (70 va undan ortiq ball) darajasi tez-tez kuzatilgan. Asosiy guruhlardagi bolalarda depressiya darajasi «Vaxima va depressiya» shkalasida ham o'xshash ko'rsatkichlarni ko'rsatdi. Ushbu shkala bo'yicha vazn koeffitsientining tahlili shuni ko'rsatdiki, morbid semizlik bilan og'irgan bolalarda vazn darajasi I va 2-darajali semizligi bor bolalarga nisbatan pastroq ekanligi aniqlandi (2-guruhda $0,98 \pm 0,17$, 1-guruhda $1,17 \pm 0,28$, $p < 0,05$). Nazorat guruhidagi bolalarda vazn darajasi asosiy guruhlarga ($1,64 \pm 0,27$) nisbatan ko'proq ekanligi aniqlandi.

Spilberg-Xanin shkalasi bo'yicha baholash, nazorat guruhidagi bolalarga nisbatan semizligi bor bolalarda reaktiv va shaxsiy vaximalarning yuqori darajasini ko'rsatdi. Shunday qilib, reaktiv vazn ko'rsatkichi 1-2 darajali semizlik bilan og'irgan bolalarda $23,3 \pm 1,13$ ni, morbid semizlik bilan og'irgan bolalarda $30,1 \pm 0,94$ ni tashkil etgan bo'lsa, nazorat guruhidagi bolalarda bu ko'rsatkich $20,8 \pm 1,58$ ni tashkil etdi ($p < 0,0001$). Shaxsiy vazn ko'rsatkichlari 1-guruh bolalarida $36,4 \pm 1,16$, 2-guruh bolalarida $40,1 \pm 0,74$, nazorat guruhidagi

bolalarda esa sezilarli darajada past ko'rsatkich $32,5 \pm 1,66$ ($p < 0,0002$) ni tashkil etdi. Shu bilan birga, og'ir morbid semizlik bilan og'irgan bolalarda reaktiv vazniga va og'ir shaxsiy vazniga 1-2 darajali semizlik bilan og'irgan bolalarga nisbatan ko'proq qayd etildi ($p < 0,05$).

Olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatdiki, ruhiy tushkunlik (depressiya) va vazn kabi psixologik holatlar morbid semizligi bor bolalarda test natijalariga ko'ra maksimal darajada ifodalangan. EAT-26 so'rovnomasi bo'yicha tekshiruv natijasida 2-guruhning barcha bolalarida ovqatlanish buzilishi belgilari aniqlandi - bulimiya (EAT soni > 20). Ikkinchi guruhga kiritilgan qolgan bolalarda EATning umumiy soni $58,8\%$ me'yoriy ko'rsatkichlar doirasida bo'lgan, $41,2\%$ bolalarda EAT ko'rsatkichi ham yuqori ko'rsatkichlarga ega edi va ushbu toifadagi bolalarda bulimiya mavjudligini tavsiflagan.

Nazorat guruhidagi bolalarda EAT so'rovnomasi deyarli ko'pchilik holatda normal ko'rsatkichlarni tashkil etdi ($87,5\%$), ushbu guruhda ovqatlanish buzilishi belgilari 2 holatda ($12,5\%$), bir bemorda bulimiya ko'rinishida va boshqasida anoreksiya ko'rinishida kuzatildi. EAT > 20 bo'lganlarda o'z vaznidan norozilik hissi tendentsiyasi mavjud edi. DEBQ so'rovnomasiga ko'ra ovqatlanish xatti-harakatlarining hissiy va tashqi tarkibiy qismlarining ko'rsatkichi EAT > 20 bo'lgan bolalarda ham statistik jihatdan sezilarli darajada yuqori bo'lgan va komponentlarda ustunlik qilgan. Ikkinchi guruhda external komponent $91,7\%$ (ochlik hissidan qat'iy nazar ovqat qabul qilish) ovqatlanish xulq-atvorida eng katta o'rin olgan. Ovqatlanish xulq-atvorining emotsional turi 1-guruh bolalarining $82,3$ foizida ustunlik qildi (ya'ni, bolalar stressli vaziyatda ko'p ovqatlanagan).

Iste'mol qilinadigan oziq-ovqat ratsionining xususiyatlarini tahlil qilganda, semizlik bilan og'irgan bolalar uglevodli ovqatlarni (1-guruhda $4988,2\%$ ga nisbatan 100% va nazorat guruhida $43,75\%$), oq yangi non, un va un mahsulotlarini ($91,6\%$ 1-guruhdagi bolalarning $85,2\%$ va nazorat guruhidagi $37,5\%$, yog'li go'sht va hayvon yog'lari (1-guruhdagi bolalarning $73,5\%$ va nazorat guruhida $37,5\%$ ga nisbatan $83,3\%$).

Kolbasa va gazlangan ichimliklarni bir xil chastotada iste'mol qilish holatlari uchala guruhda ham kuzatildi (1-guruhdagi bolalarning $85,3$ foiziga nisbatan $83,3\%$ va nazorat guruhidagi $81,2\%$). Shu bilan birga, tez ovqatlanish 1-2 darajali semizlik bilan og'irgan bolalar va semizlik bilan og'irgan bolalarning ratsioniga normal tana vazniga ega tengdoshlariga qaraganda ko'proq kiritilgan: 2-guruhda $91,6\%$, $88,2\%$ bolalarda. 1-guruh va nazorat guruhidagi bolalarning 25% da.

Oziqlanishning aniqlangan xususiyatlari, o'z navbatida, o'simlik yog'lari va yuqori sifatli oqsillarni kamroq iste'mol qilish tufayli taomnomada nomutanosiblikka olib kelishi mumkin. Ma'lum bo'lishicha, semirib ketgan bolalar kafelar, bistorlar va bufetlarda ko'proq ovqatlanishni afzal ko'rishgan va taomnomaga shirin taomni kiritishni afzal ko'rishgan (75% morbid semizlik guruhida va $76,4\%$ semizlik 1-2 daraja, nazorat guruh bilan solishtirganda $31,2\%$). Bolalar guruhlarida bo'sh vaqt xarakterini hisobga olgan holda jismoniy faoliyat xususiyatlarini taqqoslash shuni ko'rsatdiki, semirib ketgan bolalar statistik jihatdan ko'proq bo'sh vaqtlarini televizor, video tomosha qilish va kompyuterdan foydalanishni afzal ko'rishadi (guruhdagi 100% ga nisbatan $85,3\%$) 1 va nazorat guruhida $37,5\%$).

Soatlik yukni tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, semizlik bilan og'irgan bolalar guruhida bolalar 3 dan 8 soatgacha kompyuterda va / yoki televizor tomosha qilishda, kuniga o'rtacha $4,6 \pm 0,44$ soat, semirib ketgan bolalar 1-2 daraja kuniga $3,6 \pm 0,84$ soat, nazorat guruhida bu ko'rsatkich kuniga $2,6 \pm 0,47$ soat ($p < 0,05$)ni tashkil qildi.

Xulosa. Shunday qilib, semizligi bor bolalar va o'smirlarning deyarli barcha xolatlarida ovqatlanish tartibida buzilishlar borligi aniqlandi. Shuningdek semizlik ko'zatilgan bolalarda psixologik holatini har tomonlama baholash uning TMI darajasiga bog'liqligini ko'rsatdi.

Tekshiruvdan o'tgan semizligi bor bolalar va o'smirlarda ayniqsa og'ir ko'rinishlarida psixologik moslashuvning bo'zilishi ko'zatilgan. Bu fakt semizligi bor bolalar va o'smirlar davolashda majburiy davo komponenti sifatida semirib ketgan bolalarni kompleks davolashda psixoterapevtik usullarni ham kiritish zarurligini taqozo qiladi. Shuningdek ovqatlanishdagi qarashlarida buzilishi bo'lgan bemorlarda tuzatish dasturlari zarurligini taqozo etadi.

Список литературы/ Iqtiboslar / References

1. Semizligi bor bolalar va o'smirlarda arterial gipertenziyani rivojlanishida xavf omillarining xususiyatlari. Xolmuradova Zilola Ergashevna Garifulina Lilya Maratovna. Biomedicina va amaliyot jurnali | Журнал Биомедицины И Практики | Journal Of Biomedicine And Practice. 6 № 5 Сир.130-136. Toshkent 2021.
2. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti. Semizlik va ortiqcha vazn. Axborot byulleteni №311. Yanvar 2015 г. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs311/ru> (WHO. Obesity and overweight. News bulletin №311. 01.2015.).
3. Voznesenskaya T.G. Semirib ketishda ovqatlanishning buzilishi va ularni tuzatish // Semirib ketish va metabolizm, 2024. № 2. P. 2-6.
4. Guseva A.A., Gurova M.M., Guseva S.P., Koroteev M.L. Ortiqcha vaznli va semiz bolalarda xavf omillari, oshqozon-ichak trakti holati va metabolik xususiyatlar // Doktor-aspirant, 2011. V. 47. No 4.4. 661-667-betlar. Garifulina L. M. et al. the Psychological status and eating behavior in children with obesity //Issues of science and education. – 2020. – №. 26. – C. 110.
5. Menshikova L.I., Kolesnikova I.A., Surova O.V. Yurak-qon tomir tizimi kasalliklari bo'lgan o'smirlarda shaxsiyatning psixologik xususiyatlari. G'arbiy. Aritmologiya, 2020. 18: 109
6. Maratovna G. L., Ergashevna K. Z. Integrated clinical and metabolic evaluation of the condition of children with obesity and arterial hypertension //Достижения науки и образования. – 2020. – №. 8 (62). – C. 79-84.
7. Soboleva N.P., Rudnev S.G., Nikolaev D.V. Sog'liqni saqlash markazlarida Rossiya aholisini bioimpedans skriningi: ortiqcha vazn va semirishning tarqalishi. Ross mad jurnali 2024; 4: 4–13. (Soboleva N.P., Rudnev S.G., Nikolaev D.V. et al. Bioimpedance screening of the population of Russia in the health centers: the prevalence of overweight and obesity. Ross med zhurn 2014; 4: 4–13. (in Russ.))
8. Peterkova V. A., Remizov O. V. Bolalarda semirish. Semizlik: etiologiyasi, patogenezi, klinik jihatlar. Ed. I. I. Dedova, G. A. Malnichenko. Moskva: OOO Tibbiy axborot agentligi. 2011. C. 312–329.
9. Starkova N. T., Biryukova E. V. O'smirlarda semirish. Semizlik: etiologiyasi, patogenezi, klinik jihatlar. Ed. I. I. 3. Dedova, G. A. Malnichenko. Moskva: OOO Tibbiy axborot agentligi. 2009. C. 330–349.
10. Sherashov V.S. Yurak-qon tomir kasalliklari rivojlanishining xavf omillari haqidagi zamonaviy ilmiy g'oyalar (Butunjahon kardiologiya kongressi materiallari asosida, Dubay, BAA) / V.S. Sherashov, N.V. Sherashova // Yurak-qon tomir terapiyasi va oldini olish. – 2012. – №2. – C. 96–100.
11. Skilton, M.R., Celermajer, D.S. Endothelial dysfunction and arterial abnormalities in childhood obesity. International Journal of Obesity, 2019; 30 (7): 1041- 1049.
12. Холмуродова З., Кудратова Г. Изменения психологического статуса и пищевого поведения у детей с ожирением //Международный журнал научной педиатрии. – 2022. – №. 3. – C. 35-39.
13. Norman M. Preterm Birth Attenuates Association Between Low Birth Weight and Endothelial Dysfunction / M. Norman, H. Martin // Circulation. 2018; 108: 996-1001.

ЖУРНАЛ ГЕПАТО-ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ

ТОМ 6, НОМЕР 3

JOURNAL OF HEPATO-GASTROENTEROLOGY RESEARCH

VOLUME 6, ISSUE 3

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000